

JUSTITSMINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 27. januar 2010
Kontor: Færdsels- og våben-
kontoret
Sagsnr.: 2009-150-1533
Dok.: LAR40492
+ bilag

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 397 (Alm. del), som Folke-
tingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 21. december 2009.
Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

Brian Mikkelsen

/

Freja Sine Thorsboe

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 397 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”I forlængelse af Højesterets dom i de to prøvesager om besiddelse af knive bedes ministeren sende udvalget et notat om dommenes betydning for domspraksis på området fremover.”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet følgende udtalelse med bilag fra Rigsadvokaten, hvortil der henvises:

”1. Det følger af våbenlovens § 4, stk. 1, at det på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende er forbudt at bære eller besidde kniv eller dolk, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Forbuddet omfatter dog ikke foldeknive med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position.

Overtrædelser af § 4, stk. 1, straffes efter våbenlovens § 10, stk. 2, med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.

Bestemmelsen i våbenlovens § 10, stk. 2, fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 500 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven og lov om fuldbyrdelse af straf mv., som trådte i kraft den 1. juli 2008. Ændringen indebar, at straffen for ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder blev væsentligt skærpet. I lovforslagets bemærkninger var det således forudsat, at der i førstegangstilfælde af overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1 – som hidtil var blevet straffet med bøde – nu som alt-overvejende hovedregel skulle fastsættes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel. Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, kunne der dog ifølge lovforslagets bemærkninger idømmes bøde i stedet for fængsel. Som eksempel herpå nævnes tilfælde, hvor en person oprindeligt har haft et anerkendelsesværdigt formål, men på grund af et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende er kommet i en situation, hvor det ikke (længere) er lovligt at bære eller besidde den pågældende kniv. Der henvises til Folketingstidende 2007-2008, Tillæg A, side 5998.

2. Den 15. december 2009 blev der afsagt dom i de to knivsager, som med Procesbevillingsnævnets tilladelse var blevet indbragt for Højesteret.

Den første sag vedrørte besiddelse af et multiværktøj med et integreret knivblad på 7,3 cm, der kunne fastlåses i udslået position. Multiværktøjet blev opbevaret i handskerummet i en bil, som på

gerningstidspunktet holdt på en havn, hvortil der var almindelig adgang.

Det blev under sagen bl.a. oplyst, at tiltalte ikke brugte kniven, men at han jævnligt brugte multiværktøjets øvrige funktioner på sit arbejde som pædagogmedhjælper og til andre formål af praktisk karakter. Han havde senest brugt det ca. en uge inden gerningstidspunktet og havde ikke planer om at bruge det senere den pågældende dag.

I den anden sag var der tale om to hobbyknive, som blev fundet ved en ransagning af tiltaltes bil, der holdt foran et diskotek om natten. Tiltalte havde ikke selv været inde på diskoteket, men befandt sig på stedet, fordi han havde lovet at køre for nogle venner, som var til fest på diskoteket. Knivene lå i lommen i førersædets dør sammen med andre effekter til brug for arbejdet på tiltaltes arbejdsplads (en tankstation).

Det blev under sagen bl.a. oplyst, at hobbyknivene tilhørte tiltaltes arbejdsplads, hvor han anvendte dem til at åbne kasser. Knivene lå i bilen, fordi han var kommet til at tage dem med fra arbejdet og efterfølgende havde glemt, at de lå der. Han havde været på arbejde 2-3 dage tidligere og skulle på arbejde igen 1-2 dage senere.

I begge sager blev straffen i byretten udmålt til en bøde med henvisning til, at der forelå særlig formildende omstændigheder ved besiddelsen, mens straffen i landsretten blev ændret til fængsel i 7 dage, idet et flertal af landsrettens dommere i begge sager henviste til, at de tiltalte ikke besad kniven under sådanne omstændigheder, at der var grundlag for at fravige den straf, der efter forarbejderne til lov nr. 500 af 17. juni 2008 som altovervejende hovedregel bør fastsættes i førstegangstilfælde.

Højesteret fandt i begge sager efter en samlet bedømmelse, at der forelå særlig formildende omstændigheder, således at udgangspunktet om en ubetinget fængselsstraf måtte fraviges. Der henvises i øvrigt til Højesterets domme, som er medtaget som bilag til vedlagte Rigsadvokaten Informerer nr. 3/2010.

Højesteret fastsatte herefter i begge sager straffen til en bøde på 3.000 kr. med henvisning til forarbejdernes bemærkninger om straffen under særlig formildende omstændigheder. Byrettens afgørelse blev således i begge tilfælde stadfæstet.

I sagen vedrørende de to hobbyknive anførte Højesteret, at der forelå særlig formildende omstændigheder ”uanset tiden og stedet for lovovertrædelsen” (foran et diskotek ved nattetide, jf. ovenfor).

3. Som anført ovenfor fremgår det af forarbejderne til lov nr. 500 af 17. juni 2008, at der i førstegangstilfælde som altovervejende hovedregel skal idømmes en kort ubetinget frihedsstraf. Dette har ind-

til nu været det centrale ved fastlæggelsen af anklagemyndighedens sanktionspåstande på området.

Efter afsigelsen af Højesterets domme af 15. december 2009 har rigsadvokaturen imidlertid fastsat nye retningslinjer for sager om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder. Dette er sket den 19. januar 2010 ved udsendelsen af Rigsadvokaten Informerer nr. 3/2010, der er vedlagt som bilag.

Som det fremgår af de vedlagte retningslinjer, er det rigsadvokaturens opfattelse, at der ved anklagemyndighedens fremtidige behandling af sager om besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted i højere grad bør lægges vægt på, om frihedsstraf i et førstegangstilfælde og henset til sagens samtlige konkrete omstændigheder må anses for urimelig i den pågældende sag. Uanset det, der er anført i forarbejderne, bør der således ikke lægges afgørende vægt på, i hvilket omfang den faktiske hovedregel på området bliver idømmelse af bøde- eller fængselsstraf.

Ved vurderingen må det som anført i Højesterets præmisser tages i betragtning, at formålet med knivforbuddet og strafskærpelsen navnlig har været at undgå, at unge tager kniv med sig ud i aften- og nattelivet, og at formålet ikke har været at forhindre almindelig brug af knive som værktøj.

Det følger endvidere af Højesterets præmisser, at der skal tages hensyn til en lang række konkrete forhold ved afgørelsen af, om der i førstegangstilfælde skal anvendes straf af 7 dages fængsel eller bøde, herunder:

- knivens art (er det f.eks. en kniv, som normalt ikke kan besiddes uden tilladelse, jf. våbenbekendtgørelsens § 15),
- hvordan kniven nærmere er besiddet (har vedkommende haft kniven på sig, med sig eller i sin bil, i lommen på almindeligt tøj eller arbejdstøj, i en taske eller pakke, i en bildørs sidelomme eller værktøjskasse osv.),
- tiden og stedet, hvor vedkommende befinder sig, og
- hvorfor vedkommende befinder sig i den pågældende situation, og hvorfor kniven er med (er kniven f.eks. med vilje medtaget til et offentligt tilgængeligt sted uden anerkendelsesværdigt formål, eller er kniven ved en forglemmelse medtaget hjemmefra), samt troværdigheden af tiltaltes forklaring herom.

Med hensyn til spørgsmålet vedrørende tiden og stedet for overtrædelsen bemærkes, at den omtalte sag vedrørende de to hobbyknive må anses for et grænsetilfælde, således som det også kommer til udtryk i Højesterets præmisser. I tilfælde, hvor gerningsmanden er antruffet i nattelivet ved eller på f.eks. et diskotek eller værtshus, vil det klare udgangspunkt derfor også fremover være, at der bør nedlægges påstand om fængselsstraf.

I de tilfælde, hvor ovennævnte vurdering fører til, at der ikke bør nedlægges påstand om fængselsstraf i førstegangstilfælde, skal strafpåstanden være en bøde på 3.000 kr. eller 5.000 kr. afhængig af, om forholdet samtidig udgør en overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1.

I de tilfælde, hvor vurderingen fører til, at der bør nedlægges påstand om fængselsstraf i førstegangstilfælde, skal der som hidtil nedlægges påstand om fængsel i 7 dage.”